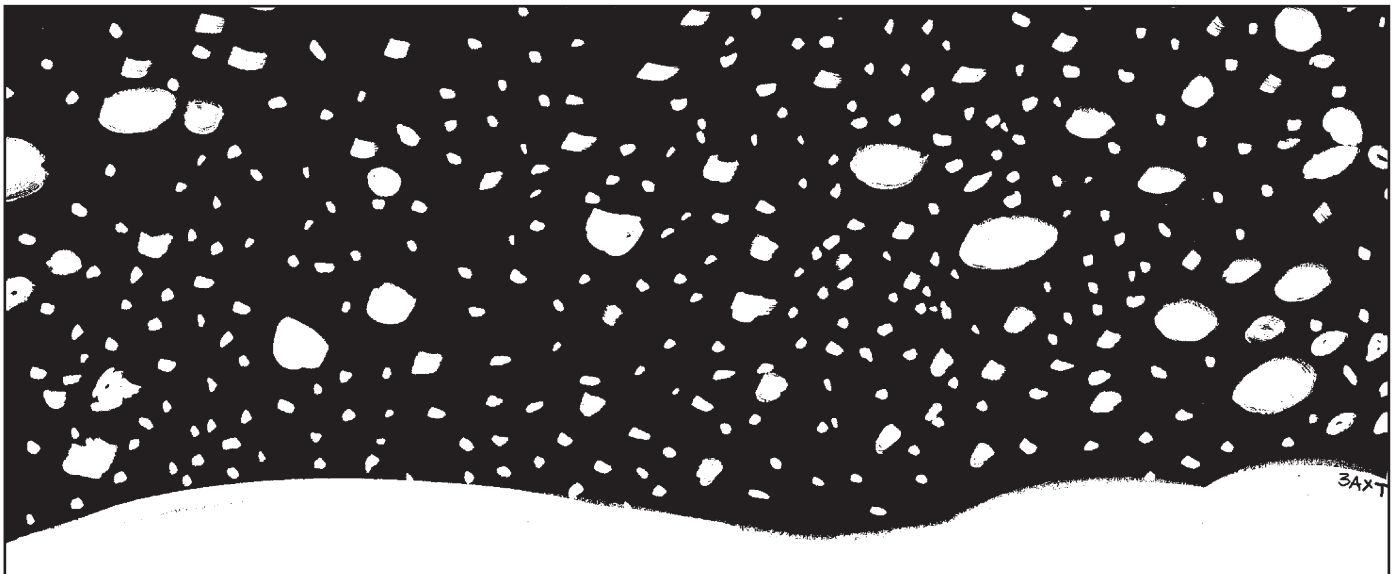

ČASOPIS LORM z.s.

DO TEKY

109
2021
ZIMA

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORKY • ZPRÁVY Z LORMU
• STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY •
PŘÍSPĚVKY ČTENÁŘŮ • MÍSTO MÉHO SRDCE • PŘÍBĚH
• PRÁVNÍ PORADNA • ZDRAVÍ • INFORMACE •
OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH • ZE SVĚTA •
VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

- 5 • CO NOVÉHO NÁM PŘINESE ROK S LABUŤKAMI?
- 18 • VÁNOCE OD LADY: CHALUPY V SNĚHU,
ZVONKY, CO ROZNÁŠÍ BLÍZKOST A NĚHU...
- 20 • AŤ VÁM LUCERNIČKA SVÍTÍ DÁL!
- 39 • THERESA POH LIN CHAN

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

VERŠE – ... a Vánoce plynou	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORKY	4
ZPRÁVY Z LORMU	5
Co nového nám přinese rok s labuťkami?	
Okénko do Prahy / do Libereckého kraje / do Jihočeského kraje / do Jihomoravského kraje / do Moravskoslezského kraje	
STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY – Poprvé.....	13
PŘÍSPĚVKY ČTENÁŘŮ	
Někdy silná vůle a snaha nestačí.....	16
Dlouhé zimní večery.....	16
Tři zvířátka	18
MÍSTO MÉHO SRDCE	
Vánoce od Lady: Chalupy v sněhu, zvonky, co roznáší blížkost a něhu... ..	18
PŘÍBĚH – Ať vám lucernička svítí dál!.....	20
PRÁVNÍ PORADNA	
Úhrada bílých a červenobílých holí z veřejného zdravotního pojištění od ledna 2022.....	23
Novela zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.....	24
Zvýšení stupně invalidity	28
Co se změnilo u poukazů na zdravotnické prostředky?.....	29
ZDRAVÍ – Leberova atrofie optiku.....	30
INFORMACE	
Aplikace Seeing Assistant Home.....	32
Asistenční pomůcka pro zrakově postižené OrCam MyEye	34
Bezdrátový vibrační polštářek iLuv SmartShaker 3.....	35
Voice Dream Scanner	36
Boty, které mají oči	37
Robot, který pomůže hluchoslepým v komunikaci.....	38
OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH	
Theresa Poh Lin Chan.....	39
ZE SVĚTA	
Slovinsko zahrnuje jazyk hluchoslepých do ústavy	40
Hluchoslepý Barry „Bazza“ Morris ve svých 88 letech zahájil hudební kariéru na YouTube	41
VZKAZY MOUDRÝCH	42
RECEPTY – Pomazánky.....	42

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi, a ne za stěnou.*

VERŠE

... a Vánoce plynou

Být zase malá, jako jsou děti
Ještě bez vzpomínek
Nežít dva světy
Ten první minulý, otravně živý
Ten druhý současný
Kdoví kam míří

Být zase malá, jako jsou děti
Nenosí náhodou stromeček Yetti?
Anebo Děda Mráz?
Lehá sníh do kyttek?
Kam se to schovává přes zimu motýlek?
Proč že se nedá jet po ledu do kopce?
A kdy už konečně přijdou ty Vánoce!

Tak zůstat aspoň velké děcko
S jistotou vědět, že moje je všecko
Co přináší Ježíšek
Co probudí vzpomínky
Na časy, kdy byly jsme
Mladinké maminky
Bylo to tak a pořád bude
To milé je v nás,
Kolem nás,
Všude!

Těšit se, radovat, dál milovat Vánoce
Droboučké cukroví, pečené ovoce
Nejdražší, přátelé, sousedé na rynku
U stromku probudit pradávnu vzpomínku
Smát se a veselit
Co bylo, bývalo, nechat to být,
Pro dnes a pro zítra dát, brát a žít
Co je teď, má jinou krásu
Ne horší, ne lepší, zkrátka jinou
Padá hvězda
A Vánoce svátečně plynou...

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

SLOVO ŠÉFREDAKTORKY

Milí čtenáři,

lovila jsem ve vánočních pranostikách našich předků a jedna mě přímo nadchla. Ani ne tak významem jako možností vícevýznamového vyložení. Posuďte sami: Lepší Vánoce třeskuté než tekuté. Aha! Je jasné, že ten správný význam značí, že je (pro přírodu) lepší, když třeskutě mrzne, než když prší, že ano, ale co třeba vysvětlení: Lépe se o Vánocích ztřeštěně pobavit než se nezřízeně opít? Anebo: Lépe roztřískat pár sad nádobí než zapomenout zavřít kohoutek nad vanou a čelit na Štědrý den domácí povodni? A co třeba – no dobře, už toho nechám, nejen že to není vánoční, ale navíc ani vtipné, hmmm, tak jinak. Poslední letošní číslo Doteků jsme se snažili vytvořit tak, aby vás pomaloučku polehoučku naladilo na advent a zejména na čas vánoční, posléze novoroční, období většinou lidu milované a nejmilejší, dětmi nedočkavě očekávané, radostné a veskrze přátelské, plné pohody, plánů a setkávání. A když náhodou budete mít pauzu mezi návštěvami, procházkami a přejídáním, můžete se uvelebit do oblíbeného křesla či

pohovky a začít se, zaposlouchat. Například do Okének všech lormáckých terénních pracovníků, povídání našich milých přispěvatelů, Příběhu ředitelky Nadačního fondu Českého rozhlasu = Světlušky, zpráv od ředitelky LORMu o LORMu, nalistovat něco o a pro zdraví, nahlédnout se mnou do počátků mé profesní kariéry v organizaci, zjistit, co vám ještě chybí z kompenzačních pomůcek, zjistit, co vám ještě chybí v lednici a namíchat pár pomazánek podle receptů na poslední straně. No, je toho hodně, máme se nač těšit, jak pevně věřím, nejen v našem časopisu, ale i koncem tohoto roku, stejně tak začátkem roku příštího, který ponese krásné datum 2022. Pevně věřím, že se můžeme těšit a budeme se radovat po celý jeho dvanáctiměsíční běh – ano, běh, nikoliv chod, vždyť čas tak bezohledně běží! Jistě, budeme pro to muset i něco udělat, většinou nic nepříjde a nestane se jen tak samo, jak známo. A k tomu potřebujeme především a hlavně zdraví – tak ať vám, nám všem je a zůstane příznivě nakloněno!

Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků

ZPRÁVY Z LORMU

Co nového nám přinese rok s labuťkami?

Milí čtenáři Doteků,

asi si podle titulku říkáte, že se nám „říďa“ malinko zbláznila, proč do příštího roku motá labuťky? Když však trochu popustíte uzdu vlastní fantazii a představíte si rok 2022, tak číslice 2 vám snad, stejně jako mně, svým tvarem připomene krásnou a ušlechtilou labuť, vlastně rovnou tři: 2022!

Dnes, kdy píšu tento článek, je úterý 2. listopadu a my tu máme jednu z dalších koronavirových vln, podle odborníků v pořadí pátou. Je zřejmé, že příštích několik měsíců bude

další zatěžkávací zkouškou pro celou naši společnost. Ale oproti té loňské podzimní vlně máme téměř 60 % proočkovaných spoluobčanů, a to nám dává naději. Naději, že proočkovanost do konce roku ještě o něco stoupne a my se snad budeme moct, např. jako v severských zemích, vrátit k normálnějšímu životu. Naději, že v příštím roce budeme už konečně pořádat pobyty, pravidelně se setkávat na klubových akcích, vzájemně si fandit a hecovat se ke sportovním výkonům na Lormolympiádě, oceňovat literární a umělecká díla přihlášená do Ceny Hieronyma Lorma... A při tom snění si také představuji, že se k našemu mini-vozovému parku přidá třetí služební auto v červeno-bílých barvách, kterým bude za všemi klienty z jižních Čech a Vysočiny dojíždět naše „terénka“ z Jindřichova Hradce. Ale vezměme to pěkně po pořádku.

Rádi bychom pořádali 2 pobyty, v květnu a v červnu, jeden v Čechách a druhý na Moravě. Účast však bude na základě rozhodnutí Výkonné rady LORM z.s. ze dne 21. 10. 2021 podmíněna právě platným očkováním, a to úplně u všech účastníků, tedy jak u klientů, tak u průvodců a tlumočnicků z řad rodinných příslušníků, přátel i všech zaměstnanců LORMu. Proč? Abychom pro všechny zúčastněné zajistili z pohledu ochrany zdraví co nejbezpečnější podmínky. Proto vám do konce listopadu dojdou předběžné přihlášky, abychom mezi vámi nejdříve zmapovali skutečný zájem o pobyty v roce se třemi labuťkami.

V příloze infobulletinu, který dostanete do konce listopadu, od nás také obdržíte přihlášku na podzimní vícedenní akci, které pracovně říkáme „3 v 1“ neboli Tři v jednom. Od 22. do 25. září bychom chtěli v Kralupech nad Vltavou uspořádat 8. ročník Lormolympiády společně s 8. ročníkem umělecké soutěže o Cenu Hieronyma Lorma a 13. Valnou hromadu našeho spolku. V Kralupech již máme zarezervovaný hotel Sport a zamluvený sportovní areál, opět ve spolupráci s TJ Sokol Kralupy nad Vltavou. Kdo čtete Doteky pozorně, dávno víte, že téma 8. ročníku naší umělecké soutěže zní: **A život jde dál!** Tak dejte prostor svojí fantazii a začněte tvořit, těšíme se na všechna vaše literární i výtvarná díla. Uzávěrka pro přihlášení děl je do konce června 2022.

A já si zde, když dovolíte, budu pokračovat ve snění a věřit, že život i přes všechny překážky jde dál. Víme, víme, že nestačí jen snít, že je potřeba činů! Proto jsme na konci září podali u Nadačního fondu Českého rozhlasu hned 2 žádosti o finanční podporu v roce 2022: na akci „Tři v jednom“ a na zakoupení služebního vozu do jižních Čech. Rovněž již máme připravený i schválený rozpočet na rok 2022 a jen čekáme, až Ministerstvo práce a sociálních věcí vypíše dotační řízení na příští rok, abychom mohli podat žádost o podporu všech našich 4 sociálních služeb.

Tak nám držte palce, ať se nám všechny tyto sny a přání změní ve skutečnost! A co bych vám všem na závěr chtěla popřát k Vánocům a do nového „trojlabuťkového“ roku? V hlavě mi zní refrén „Koledy“, kterou si v době adventu pravidelně pobrukuji společně s bratry Ebeny, autory písně:

*Jenže dny se krátí a mnohem dřív se stmívá,
už vyšla hvězda, za ní zlatá hřívá,
a z téhleté hvězdy naděje vyplývá,
že světlo přijde i do našeho chlívá.*

*Petra Zimermanová
ředitelka LORM z.s.*

Okénko do Prahy

Milí Lormáci,

COVIDOVÁ situace se konečně trochu uklidnila a díky tomu jsme se i my mohli pustit do nových aktivit a objevování neobjeveného. Tentokrát vám tedy stručně povím o naší procházce do Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty UK na Albertově. Sešlost to byla náramná, aby taky ne, pražský klub se totiž nekonal asi rok a půl! Byli jsme tedy velmi rádi, že se opět můžeme sejít a popovídat si. Ale samozřejmě jsme nezůstali jen u toho. Poctivě jsme si prošli celou botanickou zahradu a sbírali nové znalosti. Nejprve jsme objevovali krásy venkovní expozice, kde byla i geolo-

gická hmatová výstava a my jsme si mohli osahat kameny různých struktur ze všech možných koutů naší země. Poté jsme se přesunuli do skleníku, kde na nás čekaly sukulenty a kaktusy. Tam jsme se raději osahávání zdrželi a o výstavě si jen četli. Občas byl nějaký kaktus nastražen v cestě, ale my jsme všechno bravurně zvládli, klub ukončili bez úrazu a navíc s novými zážitky a vědomostmi. Bezpochyby nejkrásnější byl ale pocit, že můžeme být zase všichni spolu. Doufejme, že to tak už i zůstane!

*Karolína Veselá
terénní sociální pracovnice Praha*

Okénko do Libereckého kraje

Milí Lormáci,

již mnohokrát se v časopisu Doteky psalo o terénní práci sociálních pracovníků LORMu, o tom, jak probíhají kluby a jak jednotliví pracovníci vyjíždějí za klienty do terénu. Rád bych vám proto pověděl něco málo o druhé stránce naší práce. A tou je administrativní činnost.

Každý terénní pracovník má v průběhu týdne jeden den, který je na administrativu vyhrazený, a tím je pátek. Jen ve výjimečných případech lze v pátek jít za klienty. V pátek pracovník plánuje svoji činnost, aktualizuje měsíční výkaz práce a píše týdenní zprávu o tom, co se za uplynulý týden událo nového, zajímavého či zvláštního. V průběhu měsíce musí pracovník také aktualizovat individuální plány klientů, vyplňovat statistický výkaz práce, případně tabulku klubů. Na konci měsíce se pak všechny tyto dokumenty dokončují, kompletují a zasílají paní ředitelce.

Jak vidíte, je to opravdu hodně práce. A všechny tyto dokumenty a tabulky se vyplňují ručně do Wordu a Excelu, což je pořádná dřina. Paní ředitelka se tedy rozhodla ulehčit nám tuto činnost a vytvořila tým, který shromáždil podklady pro nový a jednodušší systém. V tomto týmu byla paní ředitelka, paní Jelínková a já. Společně jsme od minulého

roku pracovali na podkladech k novému administrativnímu systému. Dali jsme dohromady všechny potřebné informace, vytvořili tabulky a dokumenty, jak by měl systém fungovat a vypadat, a vše jsme zkompletovali. V tomto roce jsme se setkali s programátorem, kterému jsme systém představili a předali mu připravené dokumenty. Doptal se nás ještě na pár detailů a s prací souhlasil. Domluvili jsme se, že na podzim roku 2021 začne na novém systému pracovat. Nyní tedy s napětím očekáváme, s čím za námi přijde, jak se nám nový program bude líbit a jestli splní všechna naše očekávání. Tak nám držte palce, protože čím více času ušetříme na nezbytné administrativě, tím více ho budeme moci trávit s vámi 😊.

*Václav Skalický
terénní sociální pracovník Liberec a Praha*

Okénko do Jihočeského kraje

Vážení čtenáři, milí Lormáci,

venku se ozval podzim a zanedlouho se přiblíží konec roku. Tento rok, a vlastně i podstatná část roku minulého, byl velmi ovlivněn pandemií a my všichni jsme spoustu věcí, které jsme do té doby brali jako samozřejmost, najednou dělat nesměli. Do této kategorie patří i setkávání osob, a tak naše, vámi tak oblíbená setkání, se konat nemohla. Víím od vás, že se vám po společně strávených chvílích stýskalo, a tak jsem ráda, že je to již jinak.

My na jihu Čech jsme se zatím setkali pouze třikrát. Kde jsme letos byli? Co jsme se dozvěděli nového? První klub v tomto roce byl v červenci, sešli jsme se v klubovně, kde jsme probrali novinky v životě každého z nás. Dalo se to očekávat, neviděli jsme se skoro rok! Po více než hodině za námi přišel historik pan Burian z Muzea Jindřichohradecka, se kterým jsme se vydali na židovský hřbitov. Dozvěděli jsme se například: které hroby jsou nejstarší, příběhy o několika významných židovských rodinách a také jsme

si prohlédli zrekonstruovaný pohřební kočár. Druhý klub nás zavedl na hvězdárnu v Jindřichově Hradci. Zde jsme si prohlédli místní planetárium, kopuli hvězdárny, dozvěděli jsme se, kolik je tady dalekohledů, i vše o nedávno proběhlé rekonstrukci. Zatím poslední klub proběhl opět v naší útulné klubovně, kde na nás čekala voňavá levandule. Sami jsme si vyrobili sůl do koupele a pytlíček proti molům.

A co ještě pro vás plánuji? Co nás letos ještě čeká? Již za několik dní cesta do Českých Budějovic, kde si jistě zajímavou přednášku pro nás připravil památkář pan Roman Lavička. Jako každoročně se jistě těšíte na výrobu vánočních přáníček pro naše sponzory. S letošním rokem se rozloučíme společným vánočním povídáním.

To, jak vám klubová setkání chyběla, se poznalo na vaší hojné účasti, za kterou vám velmi děkuji. Největší odměnou pro mne je, když jste spokojeni, to mám radost a vím, že má práce má smysl.

*Jana Radová
terénní sociální pracovnice Jindřichův Hradec*

Okénko do Jihomoravského kraje

Milí Lormáci,

přicházím za vámi s krátkou zprávou o událostech z naší brněnské pobočky v Jihomoravském kraji. Léto a s ním teplé dny zpomalily šíření covidu a nám to umožnilo znovu obnovit klubová setkání, což nás moc potěšilo. A hned jsme toho využili v podobě návštěvy zajímavé výstavy o indiánech v Moravském zemském muzeu v Brně. Do popředí pozornosti bych ale ráda dala výstavu s názvem Slavní „čeští“ Rakušané, která probíhala ve vile Löw-Beer v Brně od začátku října do začátku listopadu, a mezi slavné osobnosti byl zařazen i „náš“ Hieronymus Lorm. Byly jsme za organizaci s kolegyní Dankou pozvané na zahájení výstavy, kde jsme měly krátkou přednášku. Během ní jsme účastníkům představily nejen osobnost Hieronyma Lorma,

ale i naši společnost a Lormovu abecedu. Jak se dalo čekat, většina přítomných z řad laické veřejnosti ani netušila, že existoval nějaký Hieronymus Lorm, rodák z Mikulova. A už vůbec ne, že jde o tak významnou osobnost, že mimo statusu básníka, filosofa a novináře je i tvůrcem dotykové abecedy pro hluchoslepé, kterou si osvojilo a upravilo do svých rodných jazyků mnoho dalších zemí a dodnes se řadí mezi základní komunikační systémy hluchoslepých. Tak jsme s Dankou předvedly i názornou ukázkou Lormovy abecedy, udělaly osvětu a rozšířily povědomí veřejnosti o hluchoslepotě a LORMu.

*Veronika Urbanová
terénní sociální pracovnice Brno*

Okénko do Moravskoslezského kraje

Vážení Lormáci,

už je to dlouho, co jsem naposledy psala do Doteků. V prvním příspěvku jsem se vám představila a popsala své zážitky z cestování za vámi veřejnou dopravou. Ani se mi nechce věřit, že je tomu už rok! Bohužel, situace s pandemií nás všechny omezila, a tak nemohu vylíčit například zážitky z klubů či jiných akcí, žádné se nekonaly. Ale využiji příležitosti a podělím se s vámi o zkušenosti z depistáže, která je rovněž součástí naší práce a kterou jsem započala v červenci.

Depistáží v našem případě rozumějte cílené vyhledávání osob s hluchoslepotou a předávání informací o organizaci LORM co největšímu počtu lidí. Já jsem se soustředila zejména na lékaře – specialisty v oboru ORL a očního lékařství, dále na pobytové služby (domovy pro seniory) a organizace poskytující sociální služby. Průběh a plánování depistáže jsou velmi náročné, a to hned z několika důvodů. Nejprve je potřeba zjistit, kde vyhledané objekty sídlí a jak se k nim dostat, tedy vytvořit podrobný adresář a „cestář“ ze všech okresů v kraji, v němž depistáž probíhá. Také je

potřeba zjistit provozní doby všech cílených objektů. Až nakonec je možné započít samotné kontaktování: písemně, telefonicky a především a samozřejmě osobně. Nesmírným pozitivem osobní depistáže je transparentní předání všech informací. Depistáž jsem dělala poprvé, měla jsem obavy z toho, jak mě lidé přijmou. No jen si to představte, není to dlouho, co byl zakázán podomní prodej, který se všem neoblomně vryl do paměti jako otravný a nežádoucí, a já si v myšlenkách připadala tak trochu podobně! Po zaťukání či zazvonění nastane moment pravdy – jak na mě zareagují? Nevím, zdali se po „covidu“ změnil svět, ale všichni, které jsem navštívila, byli nadšeni z mé krátké prezentace našich služeb. Naštěstí jsem se setkala jen s milými protějšky a vstřícností (na rozdíl od těch podomních prodejců 😊). Namátkou musím pochválit třeba organizace Kafira a Tyfloservis, jejichž zaměstnanci byli velmi ochotní a rádi si vše vyslechli. Také byly kladné ohlasy k možné budoucí spolupráci s domovy pro seniory. A kam všude mě v Moravskoslezském kraji depistáž zavedla? Například do Jeseníku, Hranic na Moravě, Ostravy, Přerova, Prostějova a mnoha dalších měst a městeček. Naštěstí se mi dařilo díky našim novým autům celkem rychle přesouvat všemi směry. Depistáž rozhodně přispěla i prospěla mému cestovatelskému duchu, a pokud bych hrubě spočítala kilometry ujeté v rámci této terénní práce, dostali bychom se k podobnému číslu, jako kdybychom 1,5x obletěli zeměkouli!

*Danuta Valcha
terénní sociální pracovnice Ostrava a Brno*

STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY

Poprvé

Do LORMu jako zaměstnanec jsem nastoupila v prosinci 2000, jako průvodce hluchoslepé osoby jsem se s organizací seznámila v létě téhož roku. S organizací a především s lidmi, kteří ji tvoří, profesně i klientsky, jedno bez druhého by prostým selským rozumem vzato ani nešlo. Jistěže jsem byla zvědavá, do té doby jsem znala jen rekondice pořádané pro zrakově postižené, takže mě zajímalo, zda, jak a v čem se tato bude lišit. Abych vás nenapínala – nelišila, vždycky je všude a všechno jen a výhradně o lidech, stejně jako v kterémkoli jiném odvětví lidské činnosti. Měla jsem štěstí, v Bělči se sjeli jen samí fajnoví, týden utekl jako voda, slovo dalo slovo a od dalšího roku jsem už jezdila na lormácké pobyty jako brněnská terénka.

Ale teď, v Bělči, ještě zdaleka neřeším program, ubytování, organizační a personální zabezpečení, teď v Bělči „jenom“ průvodcuji. Záměrně přiděluji slůvku jenom uvo-zovky, protože průvodcovat celý týden od rána do večera není žádná brnkačka, naopak, jde o práci mimořádně zodpovědnou, náročnou, fyzicky a psychicky vyčerpávající, práci, která klade na průvodce všestranně vysoké požadavky, že, páni průvodci?

Ovšemže jsou průvodci a průvodci, stejně jako jsou doktoři a doktoři, prodavačky a prodavačky, co si budeme nalhávat, ale já mluvím o těch s velkým P, nikoliv o těch rádoby a jakoby.

Konečně se tedy dostáváme na pokoj, který bude můj klient sdílet s dalším hluchoslepým účastníkem pobytu, panem Otou Neprašem, jak se dovídám během představování. Začneme pěkně prostorovkou, skříň, postele, koupelna, chodba, zábradlí, znáte to, vybalit zavazadlo, uložit hygienické potřeby, hlavně umýt ruce, šup, šup, za chvíli máme první společné setkání v klubovně, ještě se stihneš převléknout z cestovního do pohodlného, já

se ubytuji potom, teď pohneme, ať nepřijdeme pozdě, a melu a melu a pan Nepraš stojí jako solný sloup, beze slov, bez aktivity, bez sebe. Až později, když už jsme se s Otíkem znali blíž, mi svěřil, že zatímco se během mé exhibice bál i nadechnout, aby nerušil, naskočil mu jako první v představách voják bažant, kterého při nástupu na vojnu komanduje velitel světnice, aby ho vzápětí vystřídal úžas nad servisem (podle něho malinko přehnaným), kterého se jeho spolubydlícímu dostávalo, zatímco on sám zatím ani netušil, kde má postel. Díky, Otíku, zapamatovala jsem si! To bylo naše první setkání.

Během příštích bezmála dvou desítek let jsme se pravidelně vídali na pobytech, Lormolympiádách a Cenách Hieronyma Lorma, na pár natáčeních, dokonce jsme spolu byli minimálně dvakrát na pobytu jako klient a průvodkyně. Občas to s ubrblaným morousem nebylo jednoduché, přestože jsem věděla, že to jeho věčné remcání je vlastně zástěrka pro starého dobráka, škaredě životem zkoušeného, často zkroušeného, taková berlička, aby měl pokoj a klid, když se pro ně rozhodne.

Otík byl tramp, rád zpíval, nerad tančil kvůli bolavému kolenu, přes těžký a stále se zhoršující handicap velmi samostatný chlap s neuvěřitelným smyslem pro humor. Těch hodin, co jsme se spolu chechtali a řehtali jak dva pubertáci, těch vážných témat, co jsme probrali, jak ráda vzpomínám! Troufám si říct, že jsme se měli rádi, což bude pravděpodobně ten hlavní důvod, proč mi z prvního pobytového setkání s LORMem v paměti utkvěl právě on.

Jednou jsme spolu byli v Opočně, já během hromadné vycházky měla současně s průvodcovstvím Oty i praktické ukázky průvodcovství pro účastníky pobytu. Zatímco se mě Ota velmi lehounce a předpisově přidržíval za nadloktí a pohopkával za mnou hned sem, hned tam, já plamenně předváděla a vysvětlovala ostatním jak a co, kde se vyvarovat chyb, kdy dát pozor na přehmaty, hřímala jsem na adresu zodpovědnosti průvodců za bezpečí doprovázené osoby, když v tom se ozvala plechová rána a chudák Otík, díky mému mistrovskému vedení, ohnul hlavou dopravní značku do protisměru. A já od té rány velmi dobře vím, že nelze sedět jedním zadkem na dvou židlích. Díky, Otíku!

Taky se mi vybavuje, jak jsme se spolu vypravili do Dobrušky za jeho sestřenicí. Vyrazili jsme hned po obědě, těch pár kiláků ujdeme jako nic, posedíme, poklábosíme a na večeri jsme zpátky. Vedro k zalknutí, silnice rozpálená, Otík už půl hodiny brblá a šmajdá na oteklé koleno, zásoby vody vypité, konečně první baráky, jaká úleva! Vtom z Oty vypadne, že sestřenicí neviděl cirka čtvrt století, nehlásil jí návštěvu, protože se nedovolal (nebo že bych měl špatný číslo?), a nemůže si vzpomenout, kde přesně bydlí. Následující část odpoledne jsme se z posledních sil plazili dědinou, já zvonila na každý dům, který Otovi přišel podle popisu povědomý (jo, to by mohl být on), sestřenice v žádném nebydlela, až nakonec prohlásil, že na to kašleme a jdeme zpátky, jinak nestihneme večeri. A zatímco já se zaobírala myšlenkami na nehlučnou vraždu, on vztekle udělal čelem vzad a vyrazil po chodníčku k jakémusi baráku. Já úprkem za ním, najednou se otevrou dveře, v nich baculatá blondýna s odpadkovým košem v ruce, mrkne na rozběsněného parťáka v nouzi a hlaholí: „Otíčku, jsi to ty? Kde se tady bereš?“ No, já bych věděla...

Ale stejně, bylo to prima, poseděli jsme, poklábosili, posmáli se, občerstvili. Je pravda, že smích nás přešel hned za vrátky, když mi „bratranec“ prozradil, že už neudělá ani krok, já věděla, že ho neunesu, nebylo na výběr, museli jsme na stopa. Dlouho předlouho jsem se marně snažila zastavit kolem projíždějícího vozidla, někteří byli tak neomalení, že si ťukali na čelo, museli jsme nakonec zavolat do hotelu o pomoc, abychom nezatměli. Přijela v podobě jednoho z našich rodinných příslušníků, jehož první dotaz zněl: „Proč stopujete v zákazu zastavení?“ No... A já si od té doby pamatuji, že člověk se musí především řídit vlastním rozumem, ne přáním druhých. Tak vidíš, Otíku, kolik jsi mě toho stačil naučit, než jsi nedávno odešel do tramského nebe!

Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků

PŘÍSPĚVKY ČTENÁŘŮ

Někdy silná vůle a snaha nestačí

Sotva jsem se trochu vzpamatovala z toho věčného strachu z toho covidoviru a té věčné izolace a zaradovala se z jarní přírody, přišla další pohroma. Přestala jsem vidět na pravé oko. Při mé diagnóze oboustranná praktická slepota kombinovaná hluchotou byly vyhlídky víc než nepříznivé. Nejdříve jsem byla opravdu skleslá, ale pak jsem si vzpomněla, jak jsem sama učila zrakově postižené i úplně nevidomé slepecké písmo, sebeobsahu i prostorovou orientaci, a řekla si, když to dokázali oni, dokážu to taky! Dobrá vůle byla, ale dřívější jistota přejít vozovku chyběla. Opatrně jsem sledovala auto, které u přechodu zastavilo, a rychle s chodítkem přecházela. To auto zastavilo na levé straně, a protože jsem na pravé oko neviděla, tak jsem do auta vpravo mírně narazila. To mnou tak otřásl, že jsem se roztrásla. Ale oba šoféři byli velmi ochotní a uznalí. Jeden mě převedl a přidal i povzbudivé slovo, ale já jsem pochopila, že jenom silná vůle nestačí a už nikdy sama přecházet vozovku nebudu. Vždy se musím spolehnout na průvodce, i když nás postižené to svádí dělat hrdiny.

Pavla Sykáčková

Dlouhé zimní večery

Pamatuju si zimní večery plné vyprávění, čtení i povídání pohádek, kdy nechyběla ani lidová písnička. Byly to večery před 80 lety, kdy jsem jako školačka bydlela na vesnici. Děda měl malé hospodářství a sousedé za ním chodili na poradu. Byl to i velký vypravěč veselých příhod. Babička byla velká čtenářka a vždy vybrala pěkné čtení, i na pokračování. Sotva se setmělo a sousedé opatřili zvířata, scházeli se u dědy ve velké místnosti, kde v kamnech praskal vesele oheň a voněl bylinkový čaj. Nechyběly ani domácí buchty. My děti jsme se moc těšily na pohádky, které si strejda Pepík vymýšlel. Byly veselé, ne strašidelné, po kterých bychom se bály přejít dvorek. Můj mladší bratr vždy

žádal pohádku novou a neopovídanou. Říkalo se „dlouhé zimní večery“ – a nám se kolikrát zdály až moc krátké! Na vesnici tenkrát pro nás děti byli všichni tety a strejdivé, a když uličník dostal od nějakého strejce na gatě, rozhodně si doma nestěžoval, protože by mu táta ještě přidal. Z té doby si pamatuju hodně lidových písniček, ze školy i z toho setkávání. Lidé si tenkrát zpívali při práci. Svět byl docela jiný... Na ty dlouhé zimní večery zbyly jen vzpomínky. Já vím, je jiná doba, ale není toho povídání a písniček škoda? A k doplnění mého povídání přidám povídku mého dědy, dokonce zveršovanou.

Na jednom statku měli kocoura toulavého

Nic v něm nebylo dobrého!
Na co přišel, to sežral,
na chytání myší vůbec nedbal.
„Proč toho kocoura máme, když myši do pastiček chytáme?“
„Ženo, zítra jedu s koňmi do Brna,
pojede se mnou v pytli ta kočičí potvora!
V lese kocoura zanechám, ať se živí sám!“
To byla sedláka velká touha, cesta byla dlouhá,
kocour v pytli klidně spal,
o to, kam jede, se nestaral.
Najednou, kdo leknutí poví –
ocitl se i s pytlím v lesním křoví,
než pytel prokousal, sedlák jel dál.
„Neřáde kočičí, v lese můžeš hodovat,
i nášup si přidat!“
Sedlák se v hospodě zastavil
a všechny hosty pobavil,
jak na kocoura vyzrál,
dal si pivo a jel spokojeně dál.
Cestu k domovu si krátil, vesele se vrátil.
„Kde ses toulal?“ ptá se žena znova.
„Vždyť kocour už je dávno doma!“
Marně se sedlák kocoura ptal,
jak cestu domů najít dokázal!

Tři zvířátka

Od mnohých zvířátek bychom se mohli lecčemu přiučit. Mám rád zvířátka, a když to bylo možné, měl jsem doma pejska a kočičku. Je úžasný pohled na to, jak se tato dvě různá zvířátka dokáží vzájemně snášet, tolerovat a společně si i hrát. Pohled na jejich krásné soužití a jejich vzájemné hry je opravdu lepší než kruté scény v televizi ze života lidí. Zvířátka se mezi sebou dokáží podělit i o potravu. Jen jeden takový příklad za všechny: Sledoval jsem, jak se pejsek s kočičkou svorně krmí z jedné misky a pěkně při tom nahlas mlaskají. A najednou cupy dupy, ze zahrady přiběhl ježek a bez ohledu na to, že jsem tam stál, doslova se vecpal mezi psa a kočku, a tak z té jedné misky se společně krmila tři různá zvířátka. Byl to úžasný zážitek! Ti různí tvorečkové se společně najedli, podělili se a vůbec se nepoprali. Pak se v klidu rozešli a každý z nich si spokojeně šel za svými dalšími zájmy. No řekněte, není to něco úžasného? Nechovají se mnohdy zvířátka lépe než někteří lidé?

František Hynek

MÍSTO MÉHO SRDCE

Vánoce od Lady: Chalupy v sněhu, zvonky, co roznáší blízkost a něhu...

Ano, přesně takto vypadaly Vánoce před téměř šesti desítkami let v mé rodné vesnici. Anebo si je aspoň takto pamatuji. Nedočkavě jsem vyhlížela za odhrnutou záclonou z útulně vytopené kuchyně prastarý selský vůz tažený dvěma černočernými koni se slavnostně nazdobenými postroji a v něm „pastěře“. Konečně slyším rolničky, ržání a muziku, už jsou tady! Letím ke dveřím, na sobě novou zimní bundu, kterou mi natajno ušila maminka, a kozačky, světe div se, mám své první kozačky a rovnou od Ježíška,

a ne okopané „nagrémované“ šněrovací škráby zděděné po starších sestřích. Děkuji, Ježíšku!

Kolem pouličních lamp se v hustém roji motají sněhové vločky, pastýři sestupují z vozu a bílou ztichlou ulicí se nese překrásná vánoční koleda „Narodil se Kristus Pán“. Všichni sousedé z naší ulice se přidávají a zpěv stoupá vysoko k nebi. Tváříme se slavnostně, protože se tak cítíme.

Před několika málo roky jsme s vnukem čekali na Ježíška, a abychom si ukrátili pro malé děti jeden z nejdelších časů v roce, vydali jsme se na obhlídku vánočně rozsvícených domů a předzahrádek a nakonec, už za soumraku, „posvítit“ na hřbitov, ostatně jako každoročně, tak to má být, tak to u nás děláme. Najednou klučina zpozorní, vytrhne se mi z dlaně a běží k bráně, u které marně doskakuje na vysoko umístěnou kliku – honem, honem otevři, babi, já slyším cinkat koně! Před očima nám pomaličku projíždí stejný vůz jako v mém dětství, koně vedou potomci stejné rodiny jako v mém dětství a na voze, zabalení v kožíšcích až po bradu, sedí vnuci a pravnuci mých vánočních pastěří, ve zmrzlých rukou flétničky a housle. Hráli a zpívali, my mávali, já brečela a do dlaně mi zpátky, nesměle a potichoučku vklouzla malá klučičí ruka.

A tak mě napadá, když svěruji papíru a vám tyto dvě vánoční vzpomínky, kde vlastně je to Místo mého srdce? Tam, kde se člověk narodí a prožije většinu života? Nebo tam, kde jsou lidé, které má rád, kteří mají rádi jeho a s nimiž žije svůj život? Rodiče, prarodiče, sourozenci, děti, vnoučata, přátelé, sousedé a známí, že by oni byli místem mého srdce, a ne těch pár chalup, které tak důvěrně od narození znám? Kdoví...

Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků

PŘÍBĚH

At' vám lucernička svítí dál!

Vážení čtenáři,

pravděpodobně mezi vámi nebude nikdo, kdo by ještě neslyšel o Světlušce. Nemám na mysli Karafiátova Broučka, poletujícího noc co noc s lucerničkou a svítícího lidem na cestu, ale – ale vlastně ano, přesně tak, vždyť přece právě toto Světluška už řadu let dělá! Pouze s tím rozdílem, že její zaměstnanci (broučci a беруšky) nerozpínají s příchodem noci křídla, nezapalují knoty svítílen a nevzlétají k nebi, ale dnes a denně pomáhají těžce zrakově postiženým spoluobčanům ulehčit jejich životní pouť. Sbírkové dny Světlušky, Noční běh pro Světlušku, Kavárna POTMĚ, Koncert Světlo pro Světlušku, Vánoční sbírka pro Světlušku, Kalendář pro Světlušku, Podcasty POTMĚ, Návštěvy POTMĚ, no páni, klobouk dolů a hluboce, hluboce smeknout! A pokud byste třeba nevěděli nebo zapomněli, a taky jen tak pro pořádek: Světluška je dlouhodobý projekt Nadačního fondu Českého rozhlasu, který pomáhá vytvářet prostředí a podmínky pro plnohodnotný rozvoj člověka a jeho schopností, bez ohledu na jeho hendikep či znevýhodnění. Své poslání naplňuje prostřednictvím dlouhodobých projektů Světluška a Ježíškova vnučata a jednorázových sbírek, které pomáhají tam, kde je aktuálně potřeba. Nadační fond Českého rozhlasu je autorem sociálně inovačního projektu Návštěvy POTMĚ, který propojuje těžce zrakově postižené profesionály se seniory v domácnostech a pobytových zařízeních. Návštěvníci dochází za seniory tam, kde jim hrozí samota... A teď už, milí čtenáři, aspoň v základech víme několik nezbytných faktů o Nadačním fondu Českého rozhlasu, který dlouhá léta finančně podporuje naši organizaci LORM – pobyty, Lormolympiáda, Cena Hieronyma Lorma, auta – abychom si mohli udělat aspoň „jakous takous“ mlhavou představu o až neskutečném množství práce, které odvádí člověk stojící v čele tohoto projektu. Tím člověkem je mladá, sympatická žena, maminka dvou dětí, energií a nápady sršící, na překážky nehledící a čas nepočítající paní Gabriela Drastichová. Gábinko, máte slovo!

Jmenuji se Gabriela Drastichová, jsem rodačkou z Českých Budějovic, doslova naplavenou do Prahy při záplavách v roce 2002. Je mi 42 let a mám dvě děti.

Když se ohlížím přes rameno a se zavřenýma očima si vybavuji, jaké to bylo být malou holkou, neslyším radostný dětský smích a nevidím obrazy bezstarostnosti. Byla jsem dítě, které si umanulo, že zahálet a dětsky lelkovat je špatné, že práce a výkon mají smysl a dělají člověka hodnotným, že samostatnost je ctnost a že žádat druhé o pomoc se nenosí. Dětství si tedy vybavím jako soutěž o dokonalost v očích druhých, touhu po kamarádství a lásce. Jsem si naprosto jistá, že moji milující rodiče mě vědomě nikdy k podobnému smýšlení nevedli. Byla to možná série zkušeností a zážitků z dětství, které mě takto formovaly.

Gymnázium jsem absolvovala jako premiant, na vysokou školu jsem se však na první pokus nedostala. Byl to drahocenný rok, díky kterému jsem získala čas rozmyslet se, co s budoucností. Vystudovala jsem andragogiku a anglickou filologii na Univerzitě Palackého v Olomouci a absolvovala roční studijní pobyt ve Spojených státech. Oba obory mi umožnily rozkročit se ve své kariéře skutečně doširoka.

Od dětství jsem ale věděla, že chci utvářet změnu, chci dělat svět a životy lidí lepšími. A tady jsem se našla. Své slabiny jsem totiž přetavila v příležitosti. Neúnavná činorodost mi dala drive a schopnost měnit, rozbíhat, rozvíjet. Samostatnost mi umožnila pracovat na projektech, do kterých se nikomu moc nechtělo, ale já o nich byla přesvědčená.

A co mě u práce pro druhé celé ty roky drží? Svou dětskou samotu jsem vystřídala za vztahy a upřímný zájem o druhé. Má první zkušenost s pomocí byla v Arpidě, zařízení pro tělesně postižené v Českých Budějovicích, kde jsem poprvé jako patnáctiletá dobrovolnice asistovala při volnočasových aktivitách svých vrstevníků. Od té doby jsem se pracovníě otočila u duševně postižených, u lidí ze sociálně vyloučených lokalit, u seniorů, u technologií, které řeší společenské problémy, i u ochrany životního prostředí. Již šestým rokem kotvím v Nadačním fondu Českého rozhlasu, kam jsem nastoupila jako vedoucí projektu Návštěvy POTMĚ, který v průběhu 2 let zaměstnal 27 těžce zrakově postižených profíků, kteří dávali smysl posledním dnům,

měsícům a rokům osamělých seniorů tím, že s nimi trávili smysluplně čas. Kolegové a kolegyně z Návštěv POTMĚ mi umožnili nahlédnout do svých životů a alespoň na chvíli si obout jejich boty a udělat pár neohrabaných kroků. Díky nim jsem také pochopila, co všechno by se dalo pro lidi s těžkým zrakovým postižením dělat, jak je lépe provázet k samostatnosti. V roce 2018 jsem i díky nim získala místo ředitelky Nadačního fondu Českého rozhlasu a Světlušky.

Je to práce snů, práce, kterou nelze dělat „jen tak napůl“. Snažím se, aby i mé dvě děti poznaly mou práci, věděly, proč v ní trávím čas a proč mě myšlenky na práci a na lidi, které mám kolem sebe, neopouští mnohdy ani o víkendech. Valerie a Oliver, moji nejmilejší, se mnou mají velkou trpělivost a já jim za to upřímně děkuji. Věřím, že pochopí, že práce je jen práce, ale pokud do ní vtisknou část sebe, část svého srdce, tak mohou dokázat velké věci, velké změny k lepšímu v životech druhých. I proto si životem nesu motto: „Smysl hledej v sobě. Nepřijde od druhých, netkví ve věcech. Máš ho v sobě.“

Občas se mě někdo zeptá, kde беру energii, kde se dobívám. Relevantní otázka. Energii kumuluji z více i méně intenzivní zpětné vazby od těch, se kterými pracuji. Vtipná poznámka, stisknutí ruky, pomalé přivření očí, úsměv, nejisté přešlápnutí. Jakýkoliv signál, který člověk vyše, aby s druhým promlouval.

A ptám se, jak se dobíváte vy, kteří pracujete s lidmi, kterým neslouží zrak ani sluch, jak od nich získáváte povzbuzení pro vaši práci, pobídnutí, souhlas či odmítnutí? Máte můj velký obdiv a respekt, protože vyplňujete prostor, do kterého my nevíme, jak vkročit. V tom tkví jedinečnost LORMu.

Gábi, děkujeme za krásný příběh, váš příběh, o němž jste se se čtenáři Doteků nezištně a s důvěrou podělila. Dovolte, abych vám zdaleka nejen jménem svým, ale všech, kterým pomáháte, vyslovila obdiv a upřímné poděkování za vaši práci. Ať vám lucernička svítí dál!

Úhrada bílých a červenobílých holí z veřejného zdravotního pojištění od ledna 2022

Dne 27. září 2021 prezident republiky podepsal pro naši komunitu důležitý zákon, jen pro otrlejší čtenáře uvedu jeho celý název, který mohou ostatní přeskočit, protože to podstatné bude následovat až za ním: „Zákon, kterým se mění zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony“.

Jde o předpis, který upravuje počet bílých a červenobílých holí, na něž lze získat příspěvek z veřejného zdravotního pojištění, a také výši tohoto příspěvku.

Nelehký zrod této novely jsme již v našich člancích popisovali několikrát, zde si dovolím jen malou rekapitulaci: Už v roce 2019 proběhlo klíčové jednání iniciované tajemníkem Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením Pavlem Ptáčníkem a SONS s ministerstvem zdravotnictví a posléze i zástupci zdravotních pojišťoven, dále jednání komise pro kategorizaci zdravotnických prostředků a bylo dohodnuto, že nevidomí a slabozrací mají mít nárok na úhradu až tří bílých holí za rok a dohodnuty byly i následující výše úhrad:

- bílé hole opěrné – 435 Kč
- bílé hole signalizační a orientační – 807 Kč
- červenobílé hole pro hluchoslepé – 807 Kč

Tyto částky jsou uvedeny bez daně z přidané hodnoty a upřesněny jsou v rámci registrace konkrétních zdravotnických prostředků jejich výrobcí či dodavateli na český trh.

Ovšem po dosažení oné dohody v prvním pololetí roku 2019 se vše začalo komplikovat. Ze strany různých patientských organizací byly přinášeny další návrhy na změnu kategorizačního stromu, resp. byly navrhovány další zdra-

votnické prostředky, které by měly být částečně hrazeny z veřejného zdravotního pojištění. Původní příslib zněl tak, že novela začne platit od ledna 2020, nicméně novela fakticky svůj legislativní proces v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR zahájila až 2. září 2020. Sněmovna schválený návrh předala do Senátu v červnu 2021 a Senát využil svého práva vrátit návrh zpět s pozměňovacími návrhy. Naštěstí Poslanecká sněmovna stihla zákon vrácený Senátem projednat a na své 118. schůzi dne 14. září schválit.

Výsledkem je, že od 1. ledna 2022 budou mít nevidomí či těžce slabozrací opět možnost, která by měla být využívána opravdu jen ve výjimečných případech, získat úhradu tří holí za rok a nyní účtovaný doplatek u některých holí by mohl opět zmizet. Jde tedy jistě o potěšující zprávu. Na druhou stranu musím přiznat, že se ke mně již dostaly zatím ne zcela prověřené informace o prudkém zvyšování cen materiálu, z něhož jsou hole vyráběny, takže je otázkou, zda se tyto nárůsty nebudou muset promítnout do ceny pro koncové uživatele – a celý nekonečný seriál jednání se tak možná dočká reprízy.

Luboš Zajíc a Václava Baudišová

Zdroj: <https://www.sons.cz/11-2021-Info-mace-a-odpovedi-na-dotazy-ze-Socialne-pravni-poradny-SONS-P4010829.html>

Novela zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Jedním z nejčastěji dotazovaných a používaných právních předpisů v naší poradně je zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením (z. č. 329/2011 Sb.). Právě tento zákon byl nedávno novelizován, a to zákonem č. 252/2021 Sb. – ostatně v některém z předchozích článků jsem již na tuto novelizaci upozorňoval. Pojdme se nyní podívat, co nového novela přinesla. Z pohledu zrakově postižených nejde o nic převratného, spíše o drobná vylepšení.

Při stanovování výše příspěvku u pomůcek s cenou do 10 tisíc korun bylo jasně upřesněno, že spoluúčast příjemce činí 1 000 Kč, změnil se vlastně jen text ustanovení, význam zůstává beze změny.

K obdobné (spíše technické) změně došlo i u příspěvku na pořízení motorového vozidla, kde bylo stanoveno, že pokud je cena předem zakoupeného vozidla nižší než příspěvek, na který by dle zákona vznikl nárok, příspěvek se poskytne v nižší výši a není třeba jeho nevyužitou část vracet.

Zákon nově explicitně obsahuje ustanovení, že zletilou osobu může v řízení o nároku podle tohoto zákona zastupovat člen domácnosti, který je k tomu oprávněn podle občanského zákoníku.

Procesní zjednodušení se týká i příspěvku na mobilitu, kdy se v případě zastavení či obnovení výplaty příspěvku na mobilitu nebude vydávat rozhodnutí, oprávněná osoba je pouze vyrozuměna, rozhodnutí by se vydávalo pouze na vyžádání.

Lehce zpřísněno je ustanovení upravující povinnosti oprávněné osoby hlásit skutečnosti rozhodné pro povinnost vracet příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část, ustanovení zní nově takto:

Oprávněná osoba nebo jiný příjemce příspěvku na zvláštní pomůcku, popřípadě zvláštní příjemce je povinen

a) písemně ohlásit krajské pobočce Úřadu práce skutečnosti rozhodné pro stanovení povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle § 12, a to ve lhůtě 8 dnů ode dne vzniku této skutečnosti,

b) na výzvu krajské pobočky Úřadu práce prokázat skutečnosti rozhodné pro posouzení vzniku povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle § 12, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, není-li v této výzvě určena delší lhůta. Nebudou-li na základě výzvy tyto skutečnosti prokázány, vzniká povinnost příspěvek na zvláštní pomůcku vrátit; ustanovení § 12 odst. 2 až 4 tím nejsou dotčena.

Na tomto místě považuji za prospěšné zrekapitulovat skutečnosti, za nichž vzniká povinnost příspěvek na zvláštní pomůcku, resp. jeho poměrnou část vrátit:

Oprávněná osoba je povinna tento příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže

- nepoužila tento příspěvek do 3 měsíců ode dne jeho vyplacení nebo ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou Úřadu práce na pořízení zvláštní pomůcky,
- nepoužila vyplacený příspěvek v plné výši do 3 měsíců ode dne jeho vyplacení nebo ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou Úřadu práce,
- v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku pozbyla vlastnické právo ke zvláštní pomůcce,
- v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku přestala zvláštní pomůcku užívat.

Z výše uvedených pravidel existují výjimky, nicméně jsem považoval za užitečné tuto povinnost příjemce příspěvku po nějakém čase opět připomenout.

PRŮKAZ OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Když jsem mluvil o „drobných vylepšeních“, měl jsem na mysli zejména ustanovení týkající se průkazu.

Novelizační bod č. 8 jednoznačněji než dosud stanoví, že pokud dojde ke skončení platnosti průkazu jako veřejné listiny, přičemž v posudku příslušné okresní správy sociálního zabezpečení již bylo dříve stanoveno, že nárok na průkaz je trvalý, pak při žádosti o vydání dalšího průkazu již jednoznačně nebude znovu vyžadován nový posudek.

Navíc je nově v zákoně uvedeno, že bez časového omezení (resp. trvale) se u osob starších 18 let věku vydávají rozhodnutí v případech určitých konkrétních zdravotních stavů podstatně omezujících schopnost pohyblivosti či orientace.

Mezi těmito uvedenými zdravotními stavy jsou i zraková postižení odůvodňující přiznání nároku na průkaz osoby se zdravotním postižením:

- pro ZTP – „oboustranná těžká ztráta zraku, kterou se rozumí zraková ostrost s korekcí, kdy maximum je menší než 3/60, minimum lepší než 1/60,
- pro ZTP/P – „neúplná (praktická) nevidomost obou očí,

kerou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí 1/60, 1/50 až světlocit se správnou světelnou projekcí nebo omezení zorného pole do 5 stupňů kolem centrální fixace, i když centrální zraková ostrost není postižena, nebo úplná nevidomost obou očí, kterou se rozumí ztráta zraku zahrnující stavy od naprosté ztráty světlocitu až po zachování světlocitu s chybnou světelnou projekcí.

Za potěšující lze také jistě označit, že se podařilo alespoň do jisté míry zlepšit situaci lidí, jimž končí platnost průkazu, ať již nároku nebo jen dokladu jako veřejné listiny, když do zákona byla přidána tato věta:

„Krajská pobočka Úřadu práce 90 dní před koncem platnosti průkazu osoby se zdravotním postižením jako veřejné listiny písemně informuje jeho držitele o končící platnosti průkazu osoby se zdravotním postižením.“

Tím byla prodloužena dříve naprosto nesmyslná lhůta 60 dnů před skončením platnosti průkazu, v níž bylo jediné možné požádat o průkaz nový, navíc na tuto skutečnost bude oprávněná osoba Úřadem práce automaticky upozorněna. Věřme, že se tak do velké míry podaří problém s navazováním průkazů odstranit.

Poslední změnou, kterou popisovaná novela přinesla, je zařazení dvou dalších zdravotních postižení do přílohy zákona, čímž osoby takto postižené získají nárok na příspěvek na pomůcku či mobilitu, při splnění všech dalších podmínek. Jde o těžkou demenci s neschopností chůze a autistickou poruchu s těžkým funkčním poškozením, s opakovaně závažnými projevy autoagrese či heteroagrese.

Důležité je mít na paměti, že výše představená novela nabude účinnosti až 1. ledna 2022.

Luboš Zajíc

Zdroj: <https://www.sons.cz/08-2021-Info-mace-a-odpovedi-na-dotazy-ze-Socialne-pravni-poradny-SONS-P4010466.html>

Zvýšení stupně invalidity

V Česku jsou vypláceny invalidní důchody prvního stupně, druhého stupně a třetího stupně. Stupeň invalidity přitom není přiznáván trvale a při změně stupně invalidity se přepočítá i invalidní důchod.

Měsíční částku invalidního důchodu samozřejmě ovlivňuje i přiznaný stupeň invalidity. Čím vyšší je přiznaný stupeň invalidity, tím vyšší je měsíční částka invalidního důchodu. Každý invalidní důchod se skládá ze základní výměry důchodu a procentní výměry důchodu. Základní výměru důchodu mají všichni penzisté stejně vysokou a v roce 2021 činí 3 550 Kč, v roce 2022 bude činit 3 900 Kč. Procentní výměra důchodu závisí na konkrétním průběhu pojištění a přiznaném stupni invalidity.

ZHORŠENÍ ZDRAVOTNÍHO STAVU

Jestliže dojde ke zhoršení zdravotního stavu a je posudkovým lékařem příslušné OSSZ přiznán vyšší stupeň invalidity, potom se invalidní důchod přepočítá. Při zhoršení stupně invalidity se procentní výměra invalidního důchodu vynásobí příslušným koeficientem:

- z prvního stupně na druhý stupeň koeficientem 1,5
- z druhého stupně na třetí stupeň koeficientem 2
- z prvního stupně na třetí stupeň koeficientem 3

Při zlepšení zdravotního stavu a snížení stupně invalidity se invalidní důchod rovněž přepočítá, ale jeho částka se sníží.

PRAKTICKÝ PŘÍKLAD

Paní Marie pobírá invalidní důchod prvního stupně ve výši 8 350 Kč. Zdravotní stav paní Marie se však zhoršil a byla jí přiznána invalidita druhého stupně. Do konce roku 2021 bude paní Marie pobírat invalidní důchod druhého stupně ve výši 10 750 Kč. Základní výměra bude stále 3 550 Kč a procentní výměra bude činit 7 200 Kč podle výpočtu $(8\,350\text{ Kč} - 3\,550\text{ Kč}) \times 1,5$. Od lednové splátky důchodu se bude i invalidní důchod paní Marie valorizovat.

Co se změnilo u poukazů na zdravotnické prostředky?

V roce 2021 vstoupila v platnost novela č. 89/2021 Sb., o zdravotnických prostředcích, která pozměnila původní zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a změnách některých souvisejících zákonů. Od 26. května pak u některých věcí fungují nová pravidla. Co se tedy změnilo a nemělo by vám uniknout?

CO JSOU ZDRAVOTNICKÉ PROSTŘEDKY?

Za zdravotnický prostředek můžeme považovat materiál, předmět, přístroj, nástroj, zařízení anebo programové vybavení, které je určeno pro diagnostické nebo léčebné účely. Tím se rozumí nejen stanovení diagnózy, ale i případná prevence, monitorování, mírnění projevů choroby anebo léčba. Spadá sem pak i kompenzace poranění nebo zdravotního postižení, kontrola početí anebo vyšetřování, náhrady a modifikace anatomické struktury nebo fyziologického procesu.

Řadí se sem pak prostředky, které mají být použity pod dohledem lékaře, ale i ty, které jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění pacienta.

Pokud by si daná osoba nebyla jistá, zdali prostředek spadá do zdravotnických pomůcek, může požádat o posouzení prostřednictvím Žádosti o vypracování odborného stanoviska či posudku nebo o vydání rozhodnutí Státní ústav pro kontrolu léčiv.

VYDÁNÍ POUKAZU NA ZDRAVOTNICKÉ PROSTŘEDKY

Zdravotnické pomůcky se předepisují obdobným způsobem jako léky. Vyzvedávají se pak v lékárně anebo přímo na výdejně zdravotnických prostředků a smluvní výdejně. Využít lze také zásilkový výdej.

Dříve bylo možné vydat poukaz pouze v listinné podobě. To se ale změnilo s novelou zákona, která vstoupila v platnost 26. května. Nově je možné vystavit poukaz na zdravotnické prostředky i v elektronické podobě, tedy velmi podobně jako v případě eReceptu. Za tuto změnu k lepšímu pak samozřejmě může pandemie, kterou způsobil covid-19, a snaha o omezení kontaktu osob.

JAK VÁM BUDE VYSTAVEN IDENTIFIKÁTOR POUKAZU?

Stejně jako u eReceptu vám může být identifikátor vystaven prostřednictvím listinného formuláře. Pacient si však může zvolit jiný a především bezplatný způsob vystavení. Lze jej tedy ještě vydat:

- v datové zprávě zaslané na adresu elektronické pošty,
- textovou zprávou na mobil,
- datovou zprávou s využitím aplikace (nebo webu) systému eRecept.

JAK DLOUHO JE PLATNÝ POUKAZ NA ZDRAVOTNICKÉ PROSTŘEDKY?

Před změnou zákona měl poukaz na zdravotnické prostředky platnost 90 dnů. Zde se však mějte na pozoru, neboť doba platnosti se zkrátila na třetinu, tedy pouze na 30 dnů. To však za předpokladu, že předepisující lékař neurčí jinak – nejdéle může být poukaz platný 1 rok.

Platnost se pak vztahuje k okamžiku uplatnění poukazu. Doba upravování prostředku na míru dle potřeb pacienta anebo dokonce individuální výroba či sestavení nejsou však časově omezeny a limit 30 dnů se v tomto případě proto nevyužívá.

Pro poukazy, které byly vystaveny 26. května 2021 a dříve, přitom stále platila doba zmíněných 90 dnů platnosti.

Zdroj: Finance.cz

ZDRAVÍ

Leberova atrofie optiku

Leberova atrofie optiku je naštěstí vzácné vrozené onemocnění, které je spojeno s poruchami zraku. Podstatou je porucha buněčných organel známých jako mitochondrie. Nemoc se vyskytuje u jednoho člověka na několik desítek tisíc zdravých jedinců.

PŘÍČINY

Příčinou je genetická mutace v DNA, která se nachází v mitochondriích. Mitochondrie jsou orgány uvnitř bu-

něk zodpovědné za buněčný energetický metabolismus. Postižený jedinec získává tuto mutaci vždy od své matky, protože pouze ženské vajíčko předává své mitochondrie vznikajícímu zárodku (mitochondrie otcovské spermie nikoliv). To znamená, že když se spojí vajíčko se spermií, spojí se jejich DNA a máme tak teoreticky 50 % genetické informace od matky a 50 % od otce. Vzhledem ke zmíněnému faktu, že i mitochondrie malé množství DNA obsahují a vzniklé embryo dostane do vlnku jen mateřské mitochondrie, tak ve skutečnosti od matky vždy dostaneme o trochu více genetické informace než od otce.

PROJEVY

Genetická mutace vede k narušení funkce zrakového nervu a to vyvolá poruchy zraku, které se objeví relativně brzy – u starších dospívajících a mladých dospělých. Postiženy jsou obě oči, dochází k poklesu zrakové ostroty a v zorném poli se mohou vyskytnout výpadky s tmavými skvrnami (tzv. skotomy). Řada nemocných prakticky přichází o zrak. Z toho, co bylo řečeno výše, poměrně logicky vyplývá, že děti nemocného muže budou zdravé (nemocné mitochondrie jim nepředá), zatímco děti nemocné ženy budou nemocné (budou jim předány nemocné mitochondrie).

DIAGNOSTIKA

Na diagnózu lze pomýšlet u mladého člověka s poruchou zraku, v jehož rodině se Leberova nemoc vyskytuje. Celkově je nutné detailní oční vyšetření k vyloučení jiných příčin poruch zraku. K potvrzení přítomnosti mutace lze provést genetické vyšetření.

LÉČBA

Terapie je velmi svízelná. Nemocný by v žádném případě neměl kouřit nebo pít ve zvýšené míře alkohol, aby si zrakový nerv dále nepoškozoval. Kromě toho se v léčbě používají některé vitaminy a sloučeniny snižující oxidační stres, ale jejich efekt je přinejmenším sporný.

INFORMACE

Aplikace Seeing Assistant Home

Mobilní asistenční aplikace pro domácí použití má spoustu funkcí, jako je rozpoznávání zboží podle čárových kódů, rozpoznávání označených předmětů v domácnosti, detektor světla, rozpoznávání barev či zvětšovací lupa. Všechny funkce lze otevřít z hlavní obrazovky.

První položkou menu je možnost zapnout ovládání aplikace hlasovými příkazy. Toto tlačítko je přístupné nejen z hlavní obrazovky, ale také ze všech dalších obrazovek aplikace. Tímto tlačítkem lze spustit režim, ve kterém aplikaci můžeme říci, co potřebujeme provést. Např. příkazem „Naskenovat kód“ se okamžitě dostaneme do skenovací funkce, příkazem „Hlasové příkazy“ se zobrazí seznam všech příkazů, které můžeme používat.

Funkce Naskenovat kód

Po poklepání na tuto položku se otevře obrazovka s náhledem kamery. Režim skenování je indikován i mírným pípáním v sekundových intervalech. Pro identifikaci předmětu vložíme před kameru jakýkoliv čárový kód na zboží a aplikace jej určí. Jakmile aplikace přečte celý kód, zavibruje a přejde rovnou na webovou stránku s výsledky vyhledávání daného kódu Googlem a zpravidla první nalezený odkaz obsahuje název zboží.

Funkce Popisování předmětů vlastními kódy

Aplikace umožňuje vytvářet libovolný počet vašich vlastních kódů. Kódy si vytiskneme a nalepíme jako štítky na jakékoli předměty. V aplikaci každému kódu přiřadíme textový popis. Po naskenování kódů mobil příslušný popis přečte. Lze použít čárové nebo QR kódy.

Pro vytvoření kódů slouží položka Kódy v hlavním menu aplikace a dále tlačítko Vytvořte nový QR kód. Otevře se textové pole, do něhož zadáme popis přiřazený ke kódu, a kód je vytvořen. Pro tisk je nejlépe vytvořené kódy zaslat e-mailem ve formátu pdf na svůj e-mail a z počítače pak kódy snadno vytiskneme. Vytištěné a nastříhané štítky nalepíme na předměty.

Funkce Skenování NFC

Jedná se o alternativní možnost k označování předmětů papírovými štítky, a to použitím značek s NFC čipem. Štítky si v tomto případě nemůžeme pořídit vytištěním na tiskárně, ale museli bychom si zakoupit speciální NFC značky, které lze opět připevnit na libovolné předměty. Při skenování NFC se nepoužívá kamera, ale speciální čtečka v mobilu, která NFC značku zachytí při přiblížení na vzdálenost několika centimetrů.

Funkce Rozpoznávání barev (jen v iOS)

Tato funkce opět využívá kameru telefonu. Aplikace hlásí, na jakou barvu kamera směřuje. Výsledky jsou ale vždy ovlivněny okolním osvětlením, stínem apod. a nemusí být zcela přesné.

Funkce Detektor světla

Při aktivaci této funkce začne mobil vydávat souvislý zvuk, jehož výška závisí na množství světla, které v daném směru kamera zachycuje. Čím více světla, tím vyšší zvuk. Je také možné zapnout indikaci množství světla vibrací a zároveň je na obrazovce množství světla zobrazováno také v procentech.

Funkce Lupa

Umožňuje slabozrakým použít mobil jako jednoduchou kapesní kamerovou lupu. Vespod jsou tlačítka Zvětšení, Jas a Kontrast, jimiž je možné zobrazit posuvníky pro nastavení příslušných parametrů lupy. Dále zde najdeme tlačítko Barva pro výběr kontrastního barevného filtru a tlačítko Zmrazení, jímž můžeme aktuální obraz zachytit a dále si ho v klidu prohlížet.

Aplikace nabízí ještě **funkci Čtení textu**. Tato funkce je nová a lze říci, že rozpoznávání a čtení textu je v jiných aplikacích přesnější.

V současné době je aplikace v plné verzi dostupná zdarma. Je ovšem možné, že při nějaké budoucí aplikaci bude opět zpoplatněna cca 60 Kč. Lze ji stáhnout z App Store nebo z Google Play.

Lenka Veverková

Zdroj: http://tyflokabinet.cz/clanky/tecko/sa_home

Asistenční pomůcka pro zrakově postižené OrCam MyEye vylepšena o nové funkce založené na umělé inteligenci

Společnost OrCam Technologies, přední výrobce asistenčních zařízení poháněných umělou inteligencí, představuje přelomová vylepšení svého přístroje OrCam MyEye. Nejsofistikovanější nositelná pomůcka pro nevidomé a slabozraké na světě se tímto dostává na zcela novou úroveň co se týká poskytovaných funkcí.

Vylepšení zahrnují výkonnější procesor a výrazně prodlouženou výdrž baterie, ale především lze nyní zařízení ovládat pomocí anglických nebo německých hlasových příkazů. Všechny další funkce české verze zařízení OrCam MyEye fungují ve třech jazycích: češtině, němčině a angličtině.

Lehký přístroj o velikosti prstu nejenže přečte tištěný text z jakéhokoli povrchu včetně obrazovek chytrých telefonů a počítačů, ale také poznává tváře a identifikuje barvy, bankovky a zboží v obchodech na základě čárových kódů.

Nejnovější verze OrCam MyEye obsahuje nový procesor, který výrazně zkracuje dobu odezvy na uživatelská gesta i znatelně zrychluje další funkce, například zapínání zařízení. Přístroj má nyní praktičtější kryt a jeho baterie vydrží o 25 procent déle, či dokonce dvakrát tak dlouho v závislosti na tom, jak je zařízení provozováno.

Klíčovým vylepšením přístroje je schopnost reagovat na intuitivní hlasové příkazy. To umožňuje nová funkce Smart Reading (Inteligentní čtení), která využívá pokročilé technologie počítačového vidění a porozumění přirozenému jazyka (NLU) vyvinuté společností OrCam.

Algoritmy, které řídí funkci inteligentního čtení, jsou aktivovány hlasem uživatele. Porozumí požadavkům uživatele, načtou příslušné informace a přečtou požadovaný text uživateli během několika sekund. To umožňuje vyhledat v textu určité slovo, ze stránky novin přečíst pouze titulky článků, strukturovaně přečíst jídelní lístek, na letáku najít telefonní číslo a podobně.

Další nová funkce s názvem Orientace pomáhá uživateli s navigací v prostoru tím, že mu oznamuje předměty ve

vzdálenosti 2 až 10 metrů a dokáže k nim uživatele nasměrovat. Tato funkce, která je v současné době v beta verzi, dává upgradovanému zařízení schopnost identifikovat dveře, židle, stoly, šálky, stoupající schody i počítačové a televizní obrazovky. Stejně jako inteligentní čtení je tato funkce ovšem zatím k dispozici pouze v angličtině a němčině.

Aby byla tato průkopnická technologie přístupnější všem, kdo ji potřebují, zapůjčila společnost OrCam Technologies dvanáct zařízení střediskům Tyfloservis, o.p.s., kde bude možné si po předchozí domluvě OrCam MyEye vyzkoušet v praxi a získat informace, jak požádat o příspěvek na zvláštní pomůcku přes Úřad práce ČR. Kontakty na krajská ambulantní střediska Tyfloservisu, o.p.s. najdete na internetových stránkách www.tyfloservis.cz/ kontakty.

*Sylva Sulaimanová (kráceno)
Zdroj: Helpnet.cz*

Bezdrátový vibrační polštářek iLuv SmartShaker 3

Bezdrátový bluetooth smart vibrační polštářek iLuv je dodáván s mobilní aplikací SmartShaker a je velmi uživatelsky přívětivý. Polštářek využívá bluetooth spojení s telefonem při nastavení programu buzení, poté se automaticky rozpojí a tím šetří energii jak telefonu, tak vibračního polštářku SmartShaker. Bezplatná aplikace umožní nastavení až 10 časů buzení. Sledovat můžete stav baterie a zároveň vám poskytne informaci o aktuálním počasí. Vibrační polštářek nabízí 5 úrovní vibrace, možnost kombinace vibrace a zvuku zvonění, upozornění na příchozí telefonní hovory nebo textové zprávy či možnost odložení zvonění (tzv. opakované buzení). I když vypnete mobilní telefon, vzbudí vás díky funkci uložené do paměti vibračního polštářku. Dobíjitelná baterie vydrží bez dobíjení až 7 dní. Aplikace SmartShaker je kompatibilní s iOS nebo Android.

Zdroj: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/vibracni-polstarek/bezdratovy-vibracni-polstarek-iluv-smartshaker-3/>

Voice Dream Scanner

Aplikace Voice Dream Scanner umožňuje převod textu z tištěné předlohy tak, aby si jej uživatel mohl přečíst pomocí hlasového výstupu v chytrém mobilním telefonu. Aplikace funguje s Voice Overem a také s Talk Backem. Lze ji používat k rozpoznávání různých textů.

POPIS APLIKACE

Levný horní roh Menu – zde je nastavení, nápověda, užitečné rady, facebook a hodnocení. Dvě třetiny plochy vyplňuje pohled na objekty zachycené fotoaparátem. Na dolní liště je pět tlačítek: Detekce hran, Svítilna svítí – při poklepání přisvítí text, Zachytit obraz – vyfotí předlohu (velké červené tlačítko), Dávkový režim vypnuto – rychle zachytíme několik stránek najednou, Automatické nahrávání zapnuto – automaticky zachytí text předlohy. Tlačítko Importovat fotografii použijeme, když chceme rozeznat text na obrázku, který máme uložený v aplikaci Fotky. Můžeme si tak například udělat snímek obrazovky, abychom si mohli nechat text později rozpoznat (např. recept z internetu).

Text, který chceme přečíst, vyfotíme. Na obrazovce je vidět rozpoznáný text. Pohybujeme se šviháním a Voice Over čte, co rozpoznal. Pod rozpoznáným obrazem jsou k dispozici další tlačítka. Například Oříznout obrázek, Vylepšení obrazu či Nastavení hlasu. Tímto tlačítkem zvolíme rychlost řeči a jazyk, kterým aplikace bude text číst. Dole vlevo je tlačítko Zlikvidujte a vpravo Držet (uloží si rozpoznáný text).

PRÁCE S FOTOGRAFIÍ

Tlačítko Importovat fotografii – fotka se začne načítat – text, který byl na snímku, je označen žlutě. Pro čtení použijeme tlačítko Spustit.

Tlačítko Zobrazit text nebo obrázek – tímto tlačítkem zobrazíme text bez okolní grafiky, to znamená černé pozadí, bílý text. Předčítaná slova jsou modře vyznačena. Pro čtení opět použijeme tlačítko Spustit.

Pokud si chceme ponechat text/fotku, použijeme tla-

čítka Držet – původní rozpoznaná fotka se objeví v liště nad tlačítky na úvodní straně aplikace. Nad tlačítkem Automatické zachycení najdeme dvě tlačítka, která se vztahují k obrázku, co je uchovaný na liště: Vyčistit (vymažeme uložené obrázky) a Uložit.

Uložit – umožní uložit do aplikace Voice Dream Reader, můžeme zvolit uložení jako PDF nebo jako textový soubor. Volbou Kopírovat text zachováme pouze text, ne grafiku obrázku.

Aplikace je plně lokalizována do českého jazyka, její ovládání je jednoduché, rozpoznání předlohy rychlé a poměrně přesné. Lze využít jak ke čtení dokumentů, tak informací na vizitkách či potravinách. Aplikace je placená. Pro uživatele systému Android je k dispozici pod názvem Leger Scanner.

(zkráceno)

Zdroj: <http://www.blindicka.com/p/voice-dream-scanner-novy-druh-ocr.html>

Boty, které mají oči

Rakouská společnost Tec-Innovation a vědci z Technické univerzity ve Štýrském Hradci vymysleli boty, které umí rozpoznávat překážky na ulici. Pomáhá jim v tom umělá inteligence a dvojice kamer umístěných na špičkách bot.

Boty pod názvem InnoMake umí rozpoznat překážky až na vzdálenost čtyř metrů a následně upozorní člověka vibracemi nebo akustickými signály. Vibrační signál vysílají boty samy a akustické signály jsou zprostředkovány chytrým telefonem za pomoci sluchátek. Telefon je s botami propojen pomocí Bluetooth. V aplikaci si uživatel může nastavit, jaký způsob upozornění chce používat, sílu vibrace nebo akustické signály (pípání). Také si může nastavit, aby kamery vydávaly blikající světlo. Boty nejen rozliší překážku, ale umí také určit, o jaký objekt se jedná, jaký má tvar a jakým směrem míří. Kamery, čidla i další součástky jsou umístěny v ochranném pouzdru, odolném vůči vlhkosti i prachu.

Kamery lze také z bot kdykoliv sundat a použít na jiné

boty. Kamery je však možné používat pouze na speciálně vyráběných botách, které mají zabudované potřebné součástky. Rakouská firma nyní spolupracuje se dvěma velkými obuvními firmami a boty jsou dostupné ve 25 variantách. V Rakousku je tato obuv již oficiálně uznávanou pomůckou a je běžně k dostání.

Zdroj: <https://www.euro.cz/tech/rakouska-firma-vyvinula-ve-spolu-praci-s-tamni-univerzitou-boty-ktere-maji-oci-chce-tak-usnadnit-zivot-nevidomym>

Robot, který pomůže hluchoslepým v komunikaci

Americká firma Johnson se zabývá vývojem robotické ruky, která má pomoci hluchoslepým k nezávislé komunikaci. Robot (robotická ruka) je vyvíjen tak, aby komunikoval pomocí amerického taktilního znakového jazyka. Tohoto robota by hluchoslepí mohli využívat při komunikaci na úřadě, u lékaře nebo kdekoliv jinde, a to bez nutnosti přítomnosti tlumočnicka. Vývoj je teprve v počáteční fázi, která se zaměřuje na ukazování jednotlivých písmen americké abecedy. Robot se tedy učí vyhláskovat jednoduchá slova pomocí prstové abecedy. Cílem je, aby byl robot schopen komunikovat v americkém taktilním znakovém jazyce. Aby jej bylo možné připojit např. k počítači a mohl přečíst e-mail, zprávu nebo knihu. Tvůrci by také rádi přizpůsobili robota individuálním potřebám uživatelů a naučili jej některé znaky, které jsou typické např. pro určitou kulturní skupinu nebo region.

Lenka Veverková

Zdroj: <https://coolblindtech.com/robot-helps-deaf-blind-people-to-communicate-independently/>

OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH

Theresa Poh Lin Chan (9. 7. 1943 – 6. 6. 2016)

Theresa byla hluchoslepá spisovatelka a učitelka narozená v Singapuru. Často se o ní psalo jako o Heleně Kellerové jihovýchodní Asie.

Narodila se do chudé rodiny, její otec pracoval jako pouliční prodavač a matka jako číšnice. O sluch ji připravila ve 12 letech meningitida. Ve 14 letech přišla o zrak. Když rodiče pracovali, proseděla Theresa bez možnosti vidět a slyšet veškerý čas sama v malém chudinském bytě. Život jí tehdy nenabízel nic než temnotu a zoufalství.

Náhodou ji ale objevila místní sociální pracovnice a přivedla ji do singapurské školy pro nevidomé. Ve škole se naučila Braillovo písmo a prstovou abecedu. Zde se také poprvé dozvěděla o Heleně Kellerové. Od chvíle, kdy si přečetla její životopis, si přála naučit se anglicky, aby se mohla setkávat s lidmi po celém světě a osobně se seznámit s Helenou Kellerovou. Díky doporučení Johna Wilsona, ředitele Royal Commonwealth Society for the Blind, který navštívil Singapur v roce 1958, byla Theresa přijata na Perkinsovu školu pro nevidomé v Massachusetts v USA. Pomocí tatomy (vnímání mluvené řeči odhmatáváním vibrací hlasivek, pohybů dolní čelisti, rtů a obličejových svalů mluvího) se naučila vyslovovat anglická slova. Vynikala v matematice, stala se presidentkou sportovního klubu a osvojila si spoustu dalších dovedností. V roce 1961 se jí splnil sen a osobně se setkala s Helenou Kellerovou.

Ve Spojených státech amerických strávila 13 let. V tomto období cestovala se svými tamějšími pěstouny nejen po Americe, ale také do dalších zemí. Setkala se s královnou Beatrix v Nizozemsku a Matkou Terezou v Indii. Nedovolila, aby jí postižení řídilo život. Často vystupovala v médiích, když byla na cestách v zahraničí, a bývala označována za Helenu Kellerovou jihovýchodní Asie.

V roce 1973 se vrátila do Singapuru, aby se mohla postarat o své rodiče. V Singapuru pak několik desítek let pra-

covala jako učitelka ve škole pro nevidomé. V devadesátých letech však o práci přišla z důvodu snižování nákladů a jejím jediným příjmem byly malé sociální dávky a příspěvky od dárců. I přes finanční potíže se snažila přispívat na charitu. Zůstávala v kontaktu se světem a svými přáteli pomocí Braillovského řádku, počítače pro osoby se zrakovým postižením.

Theresy život inspiroval filmové tvůrce. Kromě rozhlasového dokumentu BBC z roku 1964, natočeném o jejím životě, si Theresa v roce 2005 zahrála ve filmu *Bud' se mnou*. Je rovněž považována za spisovatelku, neboť spisy o jejím životě se staly jednou z inspirací pro film.

V dubnu 2016 jí byla diagnostikována pokročilá rakovina plic, Theresa však odmítla léčbu a jediné, co chtěla, byla paliativní péče. V rozhovoru tehdy uvedla, že se nebojí smrti, a dodala: „Doufám, že na mne lidé nezapomenou a budou si pamatovat, že nezávisle na jakémkoliv postižení by si měli uchovat naději, nebýt nešťastní a nenechat se odradit.“ Theresa Poh Lin Chan zemřela v červnu 2016 v Singapuru ve věku 72 let. V roce 2017 byla uvedena do Síně slávy singapurských žen.

Pro Doteky připravila Lenka Veverková

Zdroje: https://en.wikipedia.org/wiki/Theresa_Poh_Lin_Chan

<https://www.swhf.sg/profiles/theresa-chan-poh-lin/>

<https://www.straitstimes.com/singapore/theresa-chan-singapores-helen-keller-dies-after-battle-with-lung-cancer>

ZE SVĚTA

Slovinsko zahrnuje jazyk hluchoslepých do ústavy

Dne 4. června 2021 vyhlásilo Národní shromáždění doplněním 2. kapitoly Ústavy Slovinské republiky začlenění slovinského znakového jazyka, znakového jazyka maďarské a italské menšiny a jazyka hluchoslepých do ústavy. Změna ústavy byla schválena Ústavní komisí Národního shromáždění a dvoutřetinovou většinou hlasů všech členů parlamentu.

V článku 62.a, který se věnuje znakovému jazyku a jazyku hluchoslepých, je uváděno, že ústavou je zaručeno

svobodné využívání a rozvoj slovinského znakového jazyka. V oblastech, ve kterých jsou maďarština a italština uznávány jako oficiální jazyky, je také zaručeno svobodné užívání italského a maďarského znakového jazyka. Používání těchto jazyků a postavení jejich uživatelů se řídí zákonem. Dále se zde uvádí, že svobodné využívání a rozvoj jazyka hluchoslepých je také upraveno zákonem.

Lenka Veverková

<http://www.gluhoslepi.si/en/slovenia-became-the-first-country-to-include-the-language-of-the-deafblind-in-the-constitution/>

Hluchoslepý Barry „Bazza“ Morris ve svých 88 letech zahájil hudební kariéru na YouTube

Někteří lidé si myslí, že se v seniorském věku již nemůžou proslavit. Příběh Barryho z Austrálie však ukazuje, že je to možné. Barry „Bazza“ Morris je hluchoslepý muž, který ve svých 84 letech začal chodit na hodiny hudby. V době před covidem hrál živě pro lidi v zařízeních pro seniory.

Barry měl k hudbě vždy kladný vztah. Dbal na to, aby každé z jeho pěti dětí hrálo na nějaký hudební nástroj. Sám si však na výuku nikdy nenašel čas. Měl také vizi, že jeho děti vytvoří malý komorní soubor. To se však nestalo. Jeho syn byl ale později členem populární punkové kapely. Jeho dcera, která je také vynikající muzikantkou, Barryho v myšlence nahrát vlastní píseň velmi podporovala.

Barryho sláva tak začala nahráním jeho vlastní písně s názvem Isolation Blues na YouTube. Píseň je inspirována jeho vlastním životem. Vypráví o tom, jaké to je, být zavřený na vesnici Lismore na severním pobřeží Nového Jižního Walesu. Nikam nemohl chodit a nikdo ho z důvodu covidových opatření ani nemohl navštívit. Měl hodně času na přemýšlení a rozhodl se napsat píseň. Nechtěl se dotknout nikoho, komu umřel příbuzný nebo přítel na onemocnění covid-19, a zaměřil se proto na humornou stránku izolace.

Panu Morrisovi pomáhali při výuce na kytaru učitelé z hudební školy. Barry nosí naslouchadlo a učitelé mluvili do mikrofону, který s ním byl propojený. Hodiny hudby si také nahrával na chytrý telefon, aby si je mohl opakovaně pouštět. Barry sám říká, že taková pomoc byla na jeho cestě

k úspěchu zásadní. Jeho učitel zase oceňuje Barryho spolehlivost a píli.

Nyní je Barry ve svých 88 letech velmi populární na YouTube a těší se, že bude moci zase hrát živě pro lidi. Největší potěšení a odměna je pro něj pocit, že jeho hudba přináší lidem radost.

Lenka Veverková

Zdroj: <https://www.abc.net.au/news/2021-02-20/youtube-musician-grandfather-barry-morris-beats-isolation-blues/13166982>

VZKAZY MOUDRÝCH

„Pamatuj si, že tě nikdo nemůže donutit, aby ses cítil špatně, pokud mu k tomu nedáš souhlas.“

Anna Eleanor Rooseveltová

(11. října 1884, New York – 7. listopadu 1962, tamtéž)
americká politička, diplomatka a aktivistka, nejdéle sloužící první dáma Spojených států, od března 1933 do dubna 1945 během výkonu úřadu svého manžela Franklina D. Roosevelta, 32. prezidenta USA; po manželově smrti se věnovala činnosti v oblasti lidských práv, zejména práv žen

RECEPTY

Pomazánky

Drazí mlsouni!

A už je to tady zase – advent a po něm vánoční svátky a taky Nový rok 2022 (pěkné datum, co říkáte?). A my, hostitelé, si lámeme hlavu, čím poctit všechny ty příbuzné, přátele, sousedy a známé... Někdo se na besedu řádně objedná, někdo jde náhodou kolem, zkrátka ne vždy máme po ruce něco, čím bychom hosty pohostili. A proto se dnes naučíme několik výborných **pomazánek**, které v lednici pár dnů vydrží. Hlavně nezapomeneme zavčas šoupnout do mrazáku pár rohlíků a krájenou veku. Než se návštěva svlékne a vyzunkne svařák, máme s pohoštěním vystaráno!

Celerová

celer, jablko, mrkev, vanička tvarohu, majonéza (2 lžíce), sůl, pepř, pažitka

Celer, jablko a mrkev (vše syrové) nastrouhat na jemném struhadle, přidat ostatní suroviny, lehce promíchat, na závěr přidat pár kapek šťávy z citronu.

Budapešťská

kostka tvarohu, čtvrt kostky másla, cibule, 3 lžíce zakysané smetany, 2 lžičky mleté sladké papriky, sůl, 2 lžičky nadrobno nakrájené nakládané kapie – tu přidáme jako poslední

No a teď hezky všechno smícháme a můžeme natírat na veky, kolečka rohlíku, v topinkovači oprásknuté tousty 😊.

Česneková se sýrem

cibule, sýr eidam (v celku), pomazánkové máslo (kelímek) česnek (cca 7 stroužků), sůl, pepř

Sýr a česnek nastrouhat najemno, cibuli nakrájet a všechny ingredience smíchat dohromady, jako jednohubku možno ozdobit púleným zrnkem hroznového vína.

A ještě jedna načančaná dobrotka

8 ks natvrdo vařených vajec, osminka másla, hořčice, sůl, pepř

Vejce po vychladnutí oloupat, podélně rozkrojit na 2 poloviny, vyndat žloutek. V míse našlehat mixérem žloutky s máslem (samozřejmě jde i ručně), podle chuti přidat hořčici, sůl, pepř. Bílky naplnit vzniklou hmotou (třeba pomocí malé lžičky), ozdobit zelenou petrželkou, máme-li v květináči, a podávat s pečivem.

Pro tentokrát už hotovo, při představě, že k tomu máte ještě plnou spíž vánočního cukroví, v mrazáku nanukáč, v ledničce smetánku ke šlehání a vaječný koňak, by se více pomazánek mohlo jevit jako obžerství, což zajisté nechceme 😞.

Vážení a milí čtenáři, děkuji vám za přízeň, věřím, že občas nějaký ten receptík i vyzkoušíte – a stejně jako já se těšíte na všechno pěkné, co s sebou konec roku přináší. Tak šťastné a veselé!

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

DOTEKY. Časopis LORM z.s., Zima, číslo 109. Vychází čtvrtletně.

Uzávěrka příspěvků do čísla Doteky 110/Jaro 2022: 15. 2. 2022

Vydává: LORM – Společnost pro hluchoslepe z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5.

Doteky vychází ve zvětšeném černotisku, Braillově písmu, jako zvuková nahrávka v mp3 formátu na CD-ROMu a v elektronické podobě.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Redakční rada: Zdena Jelínková (šéfredaktorka), Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka)

Za LORM z.s.: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 314 012

Ilustrace na titulní straně: Tomáš Zach

Grafická úprava: Stáňa Laňková, Nad Budánkami II/13, Praha 5

Tisk ve zvětšeném černotisku: QT Studio s.r.o., Hornokrčská 561/60, 140 00 Praha 4

Náklad: 100 černotiskových výtisků

Tisk v Braillově písmu: Teiresiás – Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky, Masarykova univerzita, Komenského náměstí 2, 602 00 Brno, www.teiresias.muni.cz

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají časopis Doteky v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace.

Celoroční příspěvek pro členy LORM z.s. včetně distribuce činí 50 Kč.

V elektronické podobě je časopis bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří by si přáli zaslat Doteky ve zvětšeném černotisku nebo na CD-ROMu jako zvukovou nahrávku, se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou. Roční předplatné na Doteky za čtyři čísla činí 200 Kč. V Braillově písmu Doteky vychází pouze v omezeném nákladu 3 ks a jsou k dispozici hluchoslepým čtenářům k zapůjčení v Poradenských centrech LORM v Praze a Brně. Starší i nová čísla Doteků jsou zdarma veřejnosti přístupná na webových stránkách www.lorm.cz ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá LORM z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: kancelar@lorm.cz.

Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM z.s. a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele.

Doteky v roce 2021 vychází díky podpoře ze Zaměstnaneckého grantu od společnosti KPMG ve výši 15 000 Kč a od společnosti Zásilkovna ve výši 10 000 Kč.

LORM z.s.

Zborovská 62

150 00 Praha 5

tel: 257 314 012

REGISTRACE MINISTERSTVA

KULTURY ČR č. E 11000